

Gedeputeerde Staten van Gelderland  
Postbus 9090  
6800 GX ARNHEM

per email aan [post@gelderland.nl](mailto:post@gelderland.nl)

**Onderwerp** : Zienswijze Onderzoeksagenda Milieu voor windbeleid en RES',  
zaaknummer 2022-005244.

Culemborg, 20 maart 2023

Geacht College,

Hierbij wil ik gebruik maken van de gelegenheid een zienswijze in te dienen aangaande de boven genoemde Onderzoeksagenda.

Wereldwijd staat het klimaat enorm onder druk. Ook in Nederland signaleren wij bijna dagelijks de gevolgen van klimaatverandering. Er moet worden ingegrepen. Het is de taak van de overheid daar namens haar burgers vorm en inhoud aan te geven en gestelde doelen te bereiken. Dit alles binnen wettelijk vastgestelde kaders en met voldoende garanties voor de bescherming van milieu, natuur, landschap, leefomgeving en individueel welzijn en gezondheid van de burger. Het voorzorgsbeginsel en participatie in besluitvorming behoren daarbij kernwaarden te zijn. Daar sta ik volledig achter.

#### **Procedure**

Helaas heb ik, samen met mijn gezin en vele medebewoners in het buitengebied van Culemborg, ervaren dat er bij de energietransitie in geval van de planning Windturbines veel mis is.

Het huidige RES-traject biedt weinig hoop op verbetering.

Ik heb helaas geen vertrouwen in een onafhankelijk, gewogen onderzoek naar de werkelijke milieu effecten van te plaatsen windturbines. Zo is er een enorme discrepantie tussen de uitkomsten van prachtige rapporten van onderzoeksbureaus die vooraf de werkelijke effecten van inmiddels geplaatste windturbines overal ter lande enorm hebben onderschat of te optimistisch hebben weergegeven.

De financiële belangen van deze commerciële bureaus zijn te groot om hun opdrachtgevers, de initiatiefnemers, teleur te stellen. Rapporten worden doel geredeneerd opgesteld, inspraak/meepraten wordt voor de vorm georganiseerd, maar heeft veelal geen invloed op de uitkomst.

Reeds gerealiseerde windparken hebben bijna allemaal te maken gekregen met zeer veel weerstand en vaak met reële klachten over geluidsoverlast en gezondheid.

Het RIVM rapport in 2009 over de te ruime geluidsnormering van windturbines werd door minister Cramer ter zijde geschoven en bewust niet aan de Tweede Kamer gestuurd. "Strengere normering zou een plaatsing van windturbines op veel plaatsen in de weg staan".

Inmiddels heeft de Raad van State het Activiteitenbesluit, waarin nadere regelgeving was opgenomen over geluidsnormen voor windturbines, nietig verklaard. Dit, omdat de regelgeving in strijd bleek met Europese regelgeving.

In Frankrijk heeft een rechter een omwonende van een windturbine in het gelijk gesteld, nu blijkt dat hij lijdt aan het “Windturbinesyndroom”, een bewezen medische aandoening als gevolg van laag frequent geluid. Een schadevergoeding van € 128.000,00 euro is toegekend.

Inmiddels is door het Plan Bureau voor de Leefomgeving gesteld dat de duurzame opwek zoals gepland in het klimaatakkoord van 2019 voor 2030 (35 TWh ) gehaald wordt met de huidige vergunde en reeds gerealiseerde projecten. Omdat er tussentijds hogere doelen door het kabinet werden gesteld werd het doel opgehoogd met 10 Twh. Om haalbaarheid en mogelijke realisatie ervan te onderzoeken werd daartoe een Werkgroep Extra Opgave binnen het Klimaatakkoord geformeerd. Deze werkgroep werd bemenst door vertegenwoordigers uit de energiesector, die belanghebbend zijn bij de uitvoering van de nieuwe energieprojecten. Hun conclusie “ Alles uit de kast” , een rapport waarin meer wind en zon op land onvermijdelijk lijkt.

Een reflectiegroep uit het maatschappelijk veld bestaande uit vertegenwoordigers van NLVOW, Windalarm, Natuur en Milieufederaties, Jong RES en Energie Samen werd gevraagd te reageren op dit rapport. Helaas werd de alternatieve inbreng van met name NLVOW en Wind Alarm niet meegenomen in het eindrapport. Hun visie , met wind op zee en zon op dak, gecombineerd met tijdelijke invoer groene waterstof werd niet gedeeld (zie rapport Het kan met gemak, wind op zee en zon op dak). Helaas werd het tegengeluid door de werkgroep niet geventileerd bij de minister.

De Res-1.0 planning is door de rijksbouwmeester sterk bekritiseerd; Duurzame energieprojecten worden als hagelslag over het land uitgestrooid en zullen een enorme verrommeling van het landschap veroorzaken, omdat de onderlinge samenhang totaal lijkt te ontbreken. Een centrale regie vanuit de rijksoverheid was zijn advies, met de nadruk op een klein aantal grootschalige projecten in een omgeving die een dergelijke ontwikkeling echt aankan. De Noordzee lijkt een zeer geschikte plek.

De Op 16 september 2022 gaf de Minister van Klimaat en Energie Jetten richting aan het komende Nationale Plan Energiesysteem. Dat wordt voor het overgrote deel gebaseerd op eigen energie-opwek op onze eigen Noordzee.”

“Ons land gaat in 2040 zo’n 50 gigawatt aan windvermogen opwekken op zee en in 2050 wordt toegewerkt naar zo’n 70 gigawatt. Om de industrie en samenleving in Nederland snel te kunnen verduurzamen moet windenergie op zee na 2030 flink doorgroeien, vandaar dat gepland wordt voor het maximum van wat gedacht wordt nodig te zijn. Op dit moment werkt het kabinet al toe naar zo’n 21 gigawatt rond 2030. “

Ontwikkelingen in het kader van de energietransitie volgen elkaar snel op. Sedert 2019, waarin het Klimaatakkoord getekend werd, is er veel veranderd. Voortschrijdend inzicht, praktijkervaringen met wind op land en de grote maatschappelijke onrust die dat met zich meebrengt. De grote ruimtelijke opgave die we hebben in Nederland op het gebied van extensieve landbouw, natuurherstel en ontwikkeling, woningbouw , Landschapsbehoud t.b.v. ecologie en recreatie, ruimte voor water (klimaatgevolgen) etc. Dit naast het ontbreken van een juist wettelijk kader waar binnen het welzijn en de gezondheid van de burger beschermd wordt, bij de ontwikkeling van windparken.

Daarbij is goed ons te realiseren dat Nederland, als meest dichtbevolkte land (416 inwoners per km<sup>2</sup>) van Europa, inmiddels na Duitsland de hoogste dichtheid aan wind op land heeft, binnen de EU. Tevens dient opgemerkt te worden dat, tot de uitspraak van de RvS over het Activiteitenbesluit, het mogelijk was windturbines van 270 meter hoog te plaatsen op een afstand van krap 300 meter van een woning. Iets wat nergens in Europa wettelijk niet is toegestaan,



Duitsland is minder dichtbevolkt (225 inwoners per km<sup>2</sup>) en heeft per inwoner en absoluut veel minder ruimte op zee. Denemarken (136 inwoners per km<sup>2</sup>) heeft inmiddels, als land met veel ruimte op zee, net als de UK een moratorium voor wind op land. De NLVOW heeft ook een moratorium voor wind op land voorgesteld, wegens voldoende alternatieve mogelijkheden, grote maatschappelijke onrust in de landelijke regio's alsmede de grote ruimtelijke en landschappelijke impact van windturbines.

Naast voorgaande informatie heb ik kennis genomen van nota's en rapporten zoals bv:

- Nationale Omgeving Visie,(Rijksoverheid)
- "Nut en noodzaak extra wind op land in 2030 en 2050. Uiteenzetting mogelijke scenario's en afweging" (CE Delft) ,
- De SMB-richtlijn (EU-Richtlijn 2001/42/EG betreffende de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's)
- Windturbinegeluid & gezondheid, Rondetafelgesprek EZK - Tweede Kamer  
Dr.ir. Jan A.P.M. de Laat, klinisch-fysicus – audioloog LUMC Leiden
- Interviews met gedupeerde omwonenden van windturbines Pershil.
- Diverse publicaties van o.a. NLVOW

Tevens heb ik ruim 5 jaar ervaring opgedaan als voorzitter van werkgroep Tegenwind Culemborg, met de taai en stroperige processen rond windontwikkeling in Culemborg

Met die ogen kijk ik naar de nu voorliggende Onderzoeksagenda .

Deze is toegelicht via een live internet uitzending op 7 maart 2023 , waarin tevens de motivatie voor de noodzaak van meer wind op land werd toegelicht. Veelvuldig werden we bedankt voor de vragen die wij stelden via whatsapp . Een aantal werden behandeld en anderen zouden in een apart document worden genoteerd en beantwoord. Tot op heden hebben wij hiervan niets ontvangen.

De bijeenkomst en de bestudering van het document gaf mij een gevoel van 'l histoire se répète. Prachtige volzinnen over de noodzaak van meer wind en zon in de regio's, het voorlopig gebruik van bewezen falende normen - bij gebrek aan nog niet vastgestelde nieuwe geluids-/afstandsnormen.

Kaarten die locaties aangeven die nog geen vastgestelde locatie zijn en locaties die ontbreken maar wel zullen worden onderzocht. En de opmerking dat er een herziening van de RES 1.0 noodzakelijk is om een duidelijk kader aan te geven voor windontwikkelaars die buiten de aangegeven RES-locaties toch willen ontwikkelen.....

Het meer in balans brengen van opwek van wind- en zonne-energie " in deze onderzoeksagenda is opvallend.

Hoezo meer balans tussen wind en zo?

Een duidelijke uitkomst uit alle RESregio's was meer voorkeur voor zon op daken en veel minder voor wind. Doorkruist een politieke ideologie hier bij voorbaat de onderzoeksrichting/uitkomst?

De opzet om in Nederland vanuit 30 RES-regio's bottom-up de energietransitie vorm te geven, lijkt haar participatie-doelstelling niet te hebben gehaald. In veel regio's is het RES-bod vormgegeven door vertegenwoordigers van lokale overheden, waterschappen, projectontwikkelaars en initiatiefnemers duurzame energie en netwerkbeheerders.

Werkelijke participatie en mee beslissen lijkt nog ver van de werkelijkheid. De tijdsdruk, laat tevens geen verdere vertraging toe in het besluitvormingsproces. Dit, in tegenstelling tot hetgeen hierover in de Europese richtlijn SMB staat vermeld.

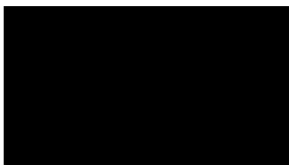
Graag had ik nog nader ingegaan op een aantal tegenstrijdigheden in de onderzoeksopgave, maar de tijd daarvoor ontbreekt helaas. Voorts sluit ik mij graag aan bij de zienswijze van de NLVOW zoals ingediend op 19 maart jl.

#### Algehele conclusie

De NRD maakt in mijn ogen deel uit van een vast omlijnd plan waarin weinig tot geen ruimte is voor hernieuwde inzichten en wettelijk beschermde kaders voor de burger. De lobby van de windproducenten wint het van de individuele burger die niet bij machte lijkt om de collectieve macht van politieke ideologie en het winstbejag van de commerciële partijen te breken.

Ik hoop werkelijk dat u in staat bent te bewijzen dat mijn beeld onjuist is.

Met vriendelijke groeten,



06 - [redacted]